

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **Ing. N. P.**, zast. JUDr. Milanem Davidkem, advokátem, se sídlem v Praze 4, Stallichova 11, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Praha 1, Mariánské nám. 2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 3. 2006, č. j. 3 Cad 18/2006 – 8,

t a k t o :

- I.** Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 3. 2006, č. j. 3 Cad 18/2006 – 8, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II.** Odměna zástupci žalobce JUDr. Milanu Davidkovi, advokátu, se sídlem v Praze 4, Stallichova 11, **se určuje** částkou 2150 Kč a bude mu vyplacena ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím odboru sociální péče a zdravotnictví Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 9. 12. 2005, č. j. SOC 253001/2005, bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Úřadu městské části Praha 11 – odboru sociálních věcí a zdravotnictví, se sídlem v Praze 4, Ocelíkova 672/1 – pracoviště Nad Opatovem 2104, ze dne 13. 9. 2005, č. j. OSVZ/575/05/ŠM, o nepřiznání jednorázové dávky sociální péče žalobci. Zamítavé rozhodnutí bylo odůvodněno zjištěním, že žadatel o dávku neosvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na ni způsobem předpokládaným v ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Žalobou podanou žalobcem osobně u Městského soudu v Praze dne 24. 2. 2006, se žalobce domáhal zrušení obou rozhodnutí správních orgánů a vrácení věci správnímu orgánu I. stupně k dalšímu řízení. Současně s podáním žaloby požádal o osvobození

od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů s odůvodněním, že vzhledem ke svým výdělkovým a majetkovým poměrům není schopen hradit náklady právního zastoupení a splňuje tak předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Žádal, aby mu zástupcem byl ustanoven JUDr. Milan Davídek, advokát, se sídlem v Praze 4, Stallichova 11, který projevil souhlas jej zastupovat za předpokladu, že bude soudem ustanoven.

Usnesením ze dne 2. 3. 2006, č. j. 3 Cad 18/2006 – 8, Městský soud v Praze žalobcův návrh na ustanovení zástupce zamítl. Vycházeje z ustanovení § 35 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), zdůraznil, že pro možnost ustanovení zástupce navrhovateli (žalobci) je nutné splnění dvou podmínek: jednak musí žalobce splňovat předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a dále musí být zjevné, že ustanovení zástupce je potřebné k ochraně práv žalobce. Městský soud v Praze dospěl k závěru, že druhá z uvedených podmínek v případě žalobce splněna není, neboť jím podaná žaloba obsahuje veškeré potřebné náležitosti, tj. identifikaci napadených rozhodnutí, datum doručení rozhodnutí žalovaného žalobci, jakož i důvody, které žalobce k podání žaloby vedly. Z toho Městský soud v Praze dovodil, že žalobce již svými vlastními úkony učinil vše, co mohl podle právních předpisů učinit k ochraně svých práv, tj. dostatečně kvalifikovaným způsobem se obrátil na soud, přičemž v řízení před tímto soudem není právní zastoupení povinné. S ohledem na nesplnění jedné z podmínek pro osvobození od soudních poplatků, se pak Městský soud v Praze již nezabýval splněním druhé zákonné podmínky, tj. splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků.

Žalobce napadl usnesení Městského soudu v Praze o zamítnutí žádosti na ustanovení zástupce z řad advokátů včas podanou kasační stížností s tím, že ji odůvodní po konzultaci s advokátem, o jehož ustanovení požádal i pro řízení o této kasační stížnosti.

Usnesením ze dne 21. 6. 2006, č. j. 3 Cad 18/2006 – 17, soud ustanovil žalobci zástupcem pro řízení o kasační stížnosti jím požadovaného advokáta – JUDr. Milana Davídka. Dovodil, že za situace, kdy pro řízení o kasační stížnosti je zastoupení žalobce advokátem povinné, jsou v případě žalobce splněny podmínky ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., tedy i předpoklad, že v daném případě ustanovení advokáta žalobci je třeba k ochraně jeho práv.

V doplňku kasační stížnosti navrhovatel – prostřednictvím ustanoveného advokáta – uplatňuje důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti a nedostatku důvodů rozhodnutí, jakož i v jiné vadě řízení před soudem, neboť taková vada měla následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Stěžovatel namítá, že soud porušil ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., podle něhož může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce účastníku tehdy, jestliže splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a je-li to třeba k ochraně jeho práv. Zdůrazňuje, že je osobou zcela bez finančních prostředků, což ostatně vyplývá i z charakteru a obsahu žaloby samotné, je osobou, která nemá právnické vzdělání, navíc je cizím státním příslušníkem, a chce se zúčastnit osobně ústního jednání ve věci samé a především tam být zastoupen zástupcem s právnickým vzděláním. Podle jeho názoru na této potřebě nic nemění skutečnost, že jím podaná žaloba má podle soudu požadované náležitosti. Zastoupení stěžovatele v řízení o žalobě před Městským soudem není sice povinné, ale stěžovatel se necítí být natolik právnický zdatným a způsobilým, aby mohl v řízení vystupovat sám. Proto žádal, aby mu k ochraně

jeho práv byl ustanoven zástupce, neboť nebude souhlasit s tím, aby rozhodnutí soudu o věci samé bylo vydáno bez nařízení jednání, k čemuž v napadeném rozhodnutí nebylo vůbec přihlédnuto. Připomíná, že v jiné věci, a to ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 2 Cad 83/2005, kde se jedná o věc skutkově stejnou, jen žaloba směřuje proti jinému rozhodnutí správního orgánu, bylo stěžovateli vyhověno a zástupce mu byl ustanoven. Zdůrazňuje, že nemá prostředky, aby zmocnil zástupce plnou mocí, neboť je osobou bez zaměstnání a bez finančních prostředků, navíc bez českého státního občanství. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný v písemném vyjádření ze dne 25. 9. 2006 navrhuje kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou, neboť se ztotožňuje se závěrem soudu, že žalobce nesplňuje druhou z podmínek uvedenou v ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., když je schopen v předmětném řízení sám hájit svá práva; jím podaná žaloba splňuje všechny zákonné požadavky a je z ní zřejmé, čeho se žalobce domáhá.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. Je přesvědčen, že stěžovatel se úspěšně dovolal důvodu kasační stížnosti uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnosti, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Podle ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s. (nyní odst. 8 s. ř. s.), navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování v takovém případě platí stát.

Jak již správně poznamenal v napadeném usnesení Městský soud v Praze, je rozhodnutí o ustanovení zástupce žalobci závislé na splnění dvou zákonných podmínek. Kromě vyhodnocení majetkových a osobních poměrů účastníka, které jsou předpokladem pro osvobození od soudních poplatků, přihlíží soud při posuzování této otázky též k tomu, zda je zastoupení třeba pro ochranu jeho práv. Jak již bylo opakovaně judikováno Nejvyšším správním soudem (např. v rozsudku ze dne 28. 4. 2004, sp. zn. 6 Azs 27/2004, publikovaném pod č. 486/2005 Sb. NSS, či v rozsudku sp. zn. 1 Azs 5/2003 ze dne 30. 9. 2003, publikovaném pod č. 108/2004 Sb. NSS), je pochybením soudu, pokud pouze z formální bezvadnosti žaloby dovozuje, že ustanovení zástupce není nutné k ochraně práv stěžovatele. Vedle tohoto kritéria musí totiž hodnotit konkrétní procesní situaci žalobce a přihlédnout též v případě cizího státního příslušníka k jeho znalosti českého jazyka a tím i k předpokládané omezené orientaci v právním řádu ČR. Z tohoto pohledu se Městský soud v Praze věci nezabýval, alespoň to není patrné z odůvodnění napadeného usnesení. Není totiž vyloučeno, a jeví se spíše jako pravděpodobné, že stěžovateli pomohl se sepisem žaloby advokát, který jej zastupuje v jiných věcech, což ovšem samo o sobě neznamená, že zastoupení advokátem není třeba pro ochranu práv stěžovatele v této věci. Stěžovatel totiž trvá na nařízení jednání a nelze přehlédnout, že kromě toho, že nemá předepsané právnické vzdělání, je cizím státním příslušníkem, čímž jsou omezeny jeho vyjadřovací schopnosti v českém jazyce při jednání soudu, nehledě k tím ztížené orientaci v právním řádu ČR. Podle názoru Nejvyššího správního soudu už sama tato skutečnost měla vést Městský soud v Praze k závěru o potřebě zastoupení stěžovatele advokátem v řízení z hlediska nutnosti ochrany jeho práv. Protože Městský soud v Praze tuto podmínku pro možné přiznání zástupce

stěžovateli vyhodnotil opačně, nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu než napadené usnesení Městského soudu v Praze o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce stěžovateli zrušit a věc mu v tomto rozsahu vrátit k dalšímu řízení. Při posouzení této otázky je Městský soud v Praze vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 1 a 3 s. ř. s.).

Městský soud v Praze však v dalším řízení musí kromě splnění podmínky, že zastoupení advokátem v řízení před tímto soudem je potřebné k ochraně jeho práv, vyhodnotit u stěžovatele i druhou z podmínek ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s., tj. splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků. Touto otázkou se totiž zatím Městský soud v Praze nezabýval, jak výslovně uvedl v napadeném usnesení. Z jeho dalšího usnesení (ze dne 21. 6. 2006, č. j. 3 Cad 18/2006 – 17) jímž ustanovil stěžovateli zástupce pro řízení o kasační stížnosti, lze dovodit, že podmínku – splnění předpokladů pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků vyhodnotil ve stěžovatelův prospěch, neboť mu zástupce ustanovil. V tomto řízení je totiž ve smyslu ustanovení § 105 s. ř. s. zastoupení účastníka, který sám nemá předepsané právnické vzdělání povinné a předmětem posouzení návrhu na ustanovení zástupce je tudíž pouze splnění podmínky předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, kdy soud hodnotí majetkové, výdělkové a osobní poměry žadatele. Nejvyšší správní soud však v této souvislosti poukazuje na ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., podle něhož účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků; dospěl-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Z tohoto pohledu se Městský soud v Praze požadavkem stěžovatele zatím nezabýval, ačkoliv z písemného vyjádření žalovaného k žalobě samotné ze dne 29. 5. 2006 (č. l. 15) je patrné, že žalovaný navrhuje především odmítnutí žaloby podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. pro její opožděnost. Poukazuje na to, že žalobcem napadené rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 12. 2005 bylo stěžovateli doručováno již v druhé polovině měsíce prosince 2005: stěžovatel při prvním pokusu o doručení rozhodnutí dne 19. 12. 2005 nebyl v místě doručování zastížen, jak vyplývá ze záznamu pošty na doručence obálky, v níž byla písemnost doručována, a proto mu téhož dne, tj. 19. 12. 2005 byla písemnost uložena v místně příslušné provozovně držitele poštovní licence. Třetí den od tohoto data je proto třeba v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, pokládat za den doručení napadeného rozhodnutí stěžovateli. Od tohoto data běžela dvouměsíční lhůta pro podání žaloby uvedená v § 72 odst. 1 s. ř. s., která uplynula v souladu s ustanovením § 40 odst. 2 s. ř. s. dnem 22. 2. 2006. Jestliže žaloba byla podána dne 24. 2. 2006, byla pak podána podle názoru žalovaného po uplynutí zákonem stanovené lhůty. Žalovaný ještě připomíná, že ustanovení § 72 odst. 4 s. ř. s. výslovně zakazuje prominutí zmeškání pro podání žaloby.

Pokud by v řízení bylo postaveno najisto, že žaloba byla podána stěžovatelem opožděně, pak by šlo nepochybně o žalobu zjevně neúspěšnou a již z tohoto důvodu by žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků neměla naději na úspěch. Takové úvahy jsou však zatím předčasné, neboť jak bylo z obsahu spisu zjištěno, nebylo doposud písemné vyjádření žalovaného k žalobě doručeno žalobci a ten neměl možnost k němu zaujmout stanovisko. Podle ustanovení § 24 odst. 2 správního řádu, nebyl-li adresát písemnosti, která má být doručena do vlastních rukou, zastížen, ačkoliv se v místě doručení zdržuje, doručovatel doručí písemnost v místně příslušné provozovně držitele poštovní licence, nebo u obecního úřadu a adresáta o tom vhodným způsobem vyrozumí. Nevyzvedne-li si adresát písemnost do tří dnů od uložení, poslední den této lhůty se považuje za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Pro posouzení věci bude totiž podstatné, zda existuje předpoklad pro závěr, že se adresát v místě doručení zdržoval.

Předpokladem je potvrzení této skutečnosti poštou, který v daném případě splněn je (jak zjistil Nejvyšší správní soud z obsahu doručky založené v přiloženém správním spise správního orgánu II. stupně) na niž je uvedeno, že adresát nebyl zastižen. Šlo tedy o marný pokus doručit napadené rozhodnutí stěžovateli a zásilka proto musela být uložena na poště. Za nezpochybněnou přitom je nutno považovat skutečnost, že stěžovatel byl o uložení zásilky informován oznámením vhozeným do poštovní schránky, když si sám dne 2. 1. 2007 na poště písemnost vyzvedl. Není však postaveno na jisto, zda v době pokusu o doručení zásilky, tj. 19. 5. 2005 se stěžovatel v místě doručení zdržoval, takže úvahu o splnění podmínky tzv. fiktivního doručení by zatím byla předčasná.

V dalším řízení tudíž Městský soud v Praze posoudí, zda žaloba v dané věci byla podána opožděně či nikoliv, což bude mít význam pro další postup řízení a nepochybně pro posouzení otázky splnění předpokladů stěžovatele pro osvobození od soudních poplatků z hlediska ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. a tím i pro nutnost ustanovit stěžovateli zástupce z řad advokátů pro toto řízení.

V novém rozhodnutí rozhodne Městský soud v Praze i o nákladech tohoto řízení (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Zástupci stěžovatele JUDr. Milanu Davídkovi, který byl ustanoven soudem pro řízení o této kasační stížnosti, náleží odměna za dva úkony právní služby po 1000 Kč, a to za přípravu a převzetí zastoupení a podání doplňku kasační stížnosti (§ 11 odst. 1, písm. b/ ve spojení s ust. § 9 odst.3, písm. f/ vyhlášky č. 177/1996 Sb.), k nimž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 75 Kč ke každému z úkonů – celkem 150 Kč (§13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.). Odměna mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu, neboť jde o zastupování v řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. února 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu